

ALENA
SCHRÖDER

Román

Dívka
v modrých
šatech
v podvečerním
světle

Dívka
v modrých
šatech
v podvečerním
světle

© 2021 dtv Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, München
© 2021 Alena Schröder

*Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Jana Vladařová, 2022
Cover © Favoritbüro, 2022
© DOBROVSKÝ s.r.o., 2022

ISBN 978-80-277-3055-1 (pdf)

ALENA
SCHRÖDER

Dívka
v modrých
šatech
v podvečerním
světle

Pro mé rodiče

1.

Než se babička mohla začít znovu oddávat myšlenkám na svou smrt, musela se Hana ještě vypořádat se žaluziemi.

Byl to deprimující rituál doprovázející konec jejich návštěv v domově pro seniory, které se každý týden opakovaly. Stále stejné potvrzení skutečnosti, že v očích babičky nedokáže napoprvé udělat ani ty nejjednodušší věci, že to musí zkoušet vždy dvakrát, nebo dokonce třikrát.

Ale může si dovolit být velkorysá. Nebylo nic snadnějšího než dopřát životem unavené ženě v pečovatelském domě pár chvilék pocitu čisté převahy.

Evelína seděla zanořená do svého koženého křesla, které jako želví krunýř objímalo její křivá záda, stále frustrovaněji pozorovala svoji vnučku a ukazováčkem diktovala, jak má žaluzie správně nastavit.

„Ještě níž! To je moc! A teď to nastav šikmo. Ještě víc! Panebože, Hano!“

Hana pobíhala kolem žaluzií sem a tam, dokud říjnové slunce, které se dralo mezi bílými plastovými lamelami, nezalilo pokoj bledým světlem. Bez pomoci vnučky by Evelína seděla v tmavé místnosti celý den a poslouchala by tikot hodin, které visely na stěně,

nebo by sledovala televizi a čekala na smrt, zatímco by cumlala všechny ty vitamínové bonbony a polykala pilulky a prášky určené k prodloužení života, které jí Hana nosila z lékárny.

Upřímně řečeno, ta zvláštní směs touhy po smrti a zároveň vůle přežít byly něčím, co Hanu nutilo navštěvy u babičky striktně dodržovat. Byl to pocit, který obě ženy spojoval, s jediným rozdílem – Hana nechávala dny plynout, jako by svět sledovala přes mléčné sklo, zatímco Evelína se ve svých čtyřidevadesáti letech zarputile držela života, jako by jí ještě něco velkého dlužil.

Každé úterý Hana jezdila do nejzapadlejšího cípu Berlína, kde její babička už několik let bydlela. Každé úterý vysedávala v knihovně a předstírala, že pracuje na své doktorandské práci, jen do brzkého odpoledne. Každé úterý si po několikahodinovém zírání na prázdnou stranu dokumentu s názvem *Diz-verze1.doc* sbalila tašku a s jasně vytyčeným cílem opouštěla knihovnu.

Přešla Postupimské náměstí, jela linkou metra U2 na náměstí Theodora Heusse, zašla do lékárny přímo vedle květinářství, koupila vitamíny Doppelherz, tablety s kyselinou listovou, vitamínové bonbony a ženšenové kapsle, nastoupila do autobusu směr periferie města a plně se odevzdala zajištěné choreografii návštěv.

Palác pro seniory se nacházel o kousek níž, v Herské ulici, a zatímco pod jeho okny protékala řeka Havela, v zadní části se rozprostíral vojenský hřbitov. Budova si dávala hodně záležet na tom, aby nepůsobila jako dům s pečovatelskou službou, ale jako předměstský hotel. Vstup do třípatrové budovy měl skleněný přístřešek, pod kterým byly naaranžované květiny a další sezonní dekorace. Teď v říjnu ho zdobilo dvanáct okrasných dýní a historická nádoba na mléko. Hana pozdravila

muže, který v předsálí hrál na klavír stále ty stejné melodie Richarda Claydermana a na jehož nástroji bylo umístěno několik dalších okrasných dýní. Usmála se na obě starší dámy, které poslouchaly tóny linoucí se z klavíru, a vzala si letáček s harmonogramem aktivit a událostí v tomto týdnu: klavírní koncerty a vědecké přednášky ve zdejší posluchárně, zkoušky sboru pod vedením chrámového dirigenta v penzi, kurz malování akvarelem, čtenářský klub a cvičení v léčivém bazénu. Tím vším chtěli „palác“ odlišit od dalších podobných zařízení.

Evelína ale žádnou z těchto služeb nevyužívala. Dělalala to natruc a stejně tak byla i trochu hrdá na to, že si i navzdory svému blahobytu nepřítápí. Měla pocit, že kdyby se oddala nějakému tomu rozptýlení, byla by to její kapitulace, zbabělý útěk od jí vnucené existence. Částku, kterou měsíčně platila za pokoj v paláci, vyvažovala celkem dobrá strava, cedulka na dveřích, kde stálo „MUDr. Borowská“, a personál, který ji při pedikúře oslovoval „paní doktorko“.

Hana vyjela výtahem do druhého patra a hned ucítila závan moči, dezinfekce a jídelny. Pomyslela si, že vkusně zvolené dekorace a kvalitní nábytek sice mohou udělat hodně, ale nedokážou přebít ten nepříjemný ústavní zápach. Došla chodbou až k posledním dveřím, zazvonila a poslouchala, jak babička ztěžka vstává z křesla, bere si hůl a jde otevřít.

„Jdeš pozdě!“ řekla úsečně místo pozdravu. Tenhle způsob komunikace mnoho let zdokonalovala, aby před druhými nedala najevo svou zranitelnost.

Hana dobře věděla, že babička z jejích návštěv čerpala sílu na mnoho dní, že se jí stýskalo a že si návštěvy užívala, i když dělala, že zve vnučku z milosti. Dala

babičce pusu na tvář, podepřela ji a pomalu odvedla zpět do křesla. Potom vyložila nákup z lékárny na konferenční stůl, svlékla si kabát a posadila se proti ní k obvyklému rozhovoru.

„To stačí, dítě. Už nemluv. Nechápu, proč je tady ten bordel tak dlouho. Mám toho všeho po krk. Nedívám se už ani na zprávy.“

Hana dala babičce úsměvem najevo své porozumění a důvěru. Bylo zřejmé, že se Evelína kvůli návštěvě hezky upravila, a Hanu to trochu dojalo. Všimla si hned u dveří, že babiččiny jemné bílé vlasy jsou vyfoukané do úhledného účesu a že má na sobě korálovou halenku, kterou jí před lety koupila v KaDeWe. Kolem zlaté brože s listem ginkgo biloba zářila hvězda z ubrousku. Hana se musela usmát představě, jak jeden z mladých mužů, kteří v pečovatelském domě pomáhali, protože jim práce tady připadala smysluplná, se u oběda pokusil uvázat babičce ubrousek kolem krku, místo aby jí ho položil na klín, a jak Evelína mladíka málem probodla pohledem, protože jí, lékařce, přece nikdo nebude dávat bryndáček jako malému miminu.

„Zaměstnali nového pečovatele, je to fakt žvanil, tomu bys nevěřila. Jako bych potřebovala někoho, kdo si se mnou bude povídat. Mají mě nechat chcipnout na pokoji. Za to jim platím. Proč jsi mi nepřivezla kyselinu listovou, která má i vitamín B12? Mají přece tuhle kombinaci, ne?“

„Vyprodáno, babi. Přinesla jsem ti plán akcí.“

„Na co? Mám si malovat a zpívat se starými páprdy jako ve školce? Musím se s nimi potkávat každý den na obědě, to mi stačí. Máš už napsanou tu doktorandskou práci?“

„Pracuju na tom, babi, ještě mi to bude trvat.“

Evelína se před časem ptala na téma dizertační práce a Hana jí ho neochotně prozradila: „Transcendence a utopie v raném díla Georga Distelkampa“. Evelína si pro sebe něco zabrbkala, to téma jí přišlo hloupé, stejně jako celé studium. Nelékařský doktorský titul, kvůli kterému by se měla roky mučit v jazykovědných knihovnách a archivech, pro ni absolutně postrádal smysl. Hana babičce tajně dávala za pravdu, že celý ten podnik neměl smysl, ale bylo to lepší než nic. Byla to nejjednodušší cesta, jak být součástí života vedoucího své práce, se kterým jednou něco měla a hodlala v tom pokračovat.

Babička už stačila lamentovat nad nákupem z lékárny, přeptala se na dizertační práci, takže si Hana tyhle věci mohla odškrtnout. Na radě teď bylo nařídít nástěnné hodiny, které byly rozmístěné různě po pokoji, následovalo pečlivé zalití orchidejí seřazených na parapetu a nakonec úhlavní nepřítel: žaluzie.

Hana mohla návštěvu ukončit. Normálně by ještě babičku objala na rozloučenou a pak by za sebou zavřela dveře se smíšeným pocitem úlevy a úzkosti, ale její pohled právě sklouzl na nízký skleněný stolek vedle křesla, kde babička sedávala. Ležel tu jako vždy televizní program. Z časopisu jako záložka vykukoval dopis se zahraniční známkou a poštovním razítkem v hebrejštině.

„Babi, kdo ti píše z Izraele?“

„Nikdo.“

„Jak nikdo? Ty jsi ten dopis neotevřela?“

„Jo.“

„Jo, a kdy? Co tam je?“

„Stará blbost.“

„Jaká blbost?“

„Nechci s tím mít nic společného.“

„A proč?“

„Zapni mi televizi.“

„Babi, tak jaká blbost?“

Evelína se na Hanu na chvíli upřeně zadívala. Měla ho prostě vyhodit, ale teď už bylo pozdě. Byly to trošky vzpomínek, které po celá desetiletí pečlivě zalévala a pěstovala, tak jako si Berlín opečovával svůj teufelsberský kopec válečných trosek se starou odposlouchávací základnou, jehož bílou kopuli bylo za jasných dnů vidět z okna.

„Televizi, prosím.“

Hana pochopila výměnný obchod, zapnula televizi tlačítkem *on* a přejela až k dokumentu o medvíďatech narozených na jaře v obou berlínských zoo.

„Tak příští týden, babi. Neumři, jo?“ zašeptala babičce do ucha, načež jí položila ovladač do klína a na oplátku si vzala dopis. Evelína na ploché obrazovce nevzrušeně pozorovala mláďata ledních medvědů a zebry a televizi zesílila teprve v okamžiku, když se Hana měla k odchodu. Nechtěla slyšet, až její vnučka bude zavírat dveře.

2.

Warnemünde 1922

Bylo kouzelné zářijové odpoledne. Nebe bez mráčku a nad klidnou hladinou moře se chechtalo hejno racků.

„Mořský vánek mi udělá dobře,“ pomyslela si Senta poté, co si už podruhé musela kvůli nevolnostem odskočit do stínu plážového koše. Ve chvíli, kdy zrovna nevál vítr, cítila místo moře a řas nakyslý pach svých zvratků za košem.

Ulrich to s ní samozřejmě myslel dobře, když na plážové promenádě pronajal jeden z těch úděsných košů, ve kterém by si žádná lidská bytost pohodlně nesedla. Snažila se unaveně protestovat, ale on ve svém záchvatu rytířskosti odmítal její přání, jako by skromně odmítal velkorysou nabídku. Dáma, a k tomu navíc ještě jeho vlastní těhotná snoubenka, se nemůže přece jen tak povalovat na pláži. Ta musí vzpřímeně sedět, letní šaty kolem sebe řádně rozložené a dýchat svěží mořský vzduch. V plážovém koši. Byl totiž tak skvělý, obezřetný a šlechetný. Skvělá partie.

Jaké je to štěstí, pomyslela si Senta unaveně.

Přesto se cítila nešťastná.

Nejlepší by bylo ležet. Daleko od plážového koše a mnohem blíž ke břehu, bez deky a na bříše. Jedním uchem poslouchat šumění větru a druhým ležet v písku, prsty u nohou zabořit hluboko až do míst, kde ještě slunce nestihlo písek ohřát. Tak jako dřív s Lottou. Když nebylo žádného dne ani výletu na pláž bez přítomnosti nejlepší kamarádky. Když ještě jejich životy a myšlenky byly tak propojené, že si jedna bez druhé neuměla představit ani jediný den. Prodíraly se křivolakými uličkami svého dětství na periferii Rostocku, nedaleko doků, kde končila kasárna a začínala řada předměstských domů. Ani jedna neměla otce. Otec Senty zemřel na chřipku, otec Lotty se utopil při rybaření. Ony jediné měly havraní vlasy, dvě „uhlířky“ ve smečce blondatých hlaviček.

„Byl u vás stejný cikán!“ volal za nimi jednou starý Strihlow, když je přistihl, jak v zahradě kradou rybíz. Ale víc než vztek nebo stud cítily skrytou radost při představě, že by Strihlow měl přece jen pravdu a že by byly skutečně sestry.

A teď Lotta z ničeho nic odjela vlakem do Berlína. Sama, bez ní. S malou cestovní taškou, kufříkem, psacím strojem a úsporami, v hlavě připravenou adresu starší paní, která jí měla kdesi u Braniborské brány pronajmout pokojík.

Jako první si nechá ostříhat vlasy nakrátko, řekla Sentě při odjezdu. Slibovala, že bude často psát. Pokud si vydělá dost peněz na jízdenku, vrátí se nejpozději pár týdnů před svatbou.

Senta se ani nešla rozloučit na nádraží. Cítla se bídne a představa, že uvidí Lottu, jak odjíždí ve vlaku, a ona s ní nejede, pro ni byla strašná. Místo toho jela s Ulrichem jeho autem značky Adler do Warnemünde, kde se měl na pláži sejít se svým starým kamarádem

ze stíhacího letectva. Tvrdil, že jí a synovi jízda na čerstvém vzduchu udělá dobře. Nepochyboval, že dítě, které Senta nosila v břiše, bude syn. Měl být jako on, letecký válečný hrdina, nositel Železného kříže a člen řádu Pour le Mérite, patriot a hrdý potomek pruského šlechtického rodu. Skutečnost, že Sentě bylo už několik týdnů zle, pro něj byla jednoznačným znamením, že v těle osmnáctiletého děvčete roste silný hoch. Tak mu to i jeho sestra vysvětlovala a ona to přece musí vědět.

Jízda po hrbolaté pobřežní silnici byla pro Sentu jako mučení. Houpání a benzinový odér, které dřív tak milovala, teď její nevolnosti zhoršovaly, museli dokonce dvakrát zastavit, aby se její žaludek uklidnil. Ulrich, který vždycky řídil velice sebejistě, byl teď nervózní a podrážděný, neurvale zařazoval rychlosti, jako by chtěl motor za napětí mezi nimi potrestat. Přitom byly tyto výlety před časem jejich největší společnou zálibou. Senta měla ráda rychlou jízdu, vítr ve vlasech, dlouhé zatáčky a pohled na blondatého a sebejistého muže po svém boku. „Měla bys mě vidět lítat, holčičko!“ říkal jí, když zaregistroval její pohled.

A to se jí líbilo.

Holčičko.

Byla pro něj dospělá holčička.

Ona, „uhlířka Köhlerová“ s havraními vlasy a vysoko posazenými lícními kostmi, byla nejstarší z pěti sester a vždy o hlavu vyšší než její spolužáci.

Na Sentě nebylo nic malé ani panenkovské, nebo dokonce dívčí a naučila se, že když se trochu přihrbí a schoulí ramena, tak tolik nevyčnívá z davu. „Narovnej se!“ napomínala ji maminka každý den při odchodu do školy. Dařilo se jí to, když se zasnila o tom, co jednou bude dělat. Až dokončí školu, odejde s Lottou do Berlína,

vydělá si peníze a nebude už muset potají kouřit za kur-níkem, aby ji mladší sestry neviděly. Ne, ve velkoměstě bude kouřit s nejvyšší elegancí a veřejně. Představova-la si, jak s Lottou s krátce střiženými havraními vla-sy a v kalhotovém kostýmu, který vídala v časopisech, vysedává po kavárnách a salónech. Bude se učit tanec shimmy a dělat všechno to, nad čím lidé v Rostocku ohrnují nos. V Berlíně už nebudou za „špinavé uhlíčky“, nýbrž za dvě mladé dámy s tajuplnou aurou, které se budou bavit o umění a politice a za hezkého počasí se budou procházet po bulváru Kurfürstendamm a navště-vovat dostihy. Chvilí budou pracovat jako sekretářky. Jejich matky dlouho šetřily, aby každé koupily psací stroj, na kterém se naučily psát. Ale jednou se z nich stanou spisovatelky nebo herečky. Nebo obojí. A zatím-co se Senta vžívala do svého budoucího já, její tělo se vytahovalo, brada se zvedla a někdy, aniž by si to uvě-domila, potáhla z imaginární cigarety, paži pokrčenou v příslušném úhlu, prsty lehce roztažené a s pohledem teatrálně upřeným do dálky. Jako na fotografii.

Ulrich Sentu poprvé spatřil na silvestrovské oslavě ve společenském sále námořnictva ve chvíli zasněnosti po dvou nebo třech sklenkách vaječného likéru. Sentu s Lottou pozvali dva kamarádi ze školy, kteří měli v pří-buzenstvu námořního důstojníka, a jejich matky ani moc neprotestovaly, protože byl přece silvestr a proč by se dvě dívky nemohly pobavit v dobré společnosti. Vystrojily se, vzájemně si vyčesaly vlasy a nanesly na líce růž. Brzy potom svůj doprovod, který se chtěl stej-ně jen opíjet, setřáslý a poslouchaly kapelu, která hrála hity a později i jazz.

Celou dobu ignorovaly naléhavé dotírání opilého muže v námořnické uniformě, až k nim najednou přišel

Ulrich. Vojenský typ se širokou hrudí a vztyčenou bradou. Zeptal se jich, zda „dámy nejsou obtěžovány“. Vůbec nečekal odpověď a dotěru, který Lottu se Sentou nudil historkami z války, na niž byl však od pohledu ještě příliš mladý, jednoduše odstrčil. Bylo hned jasné, že Ulrich na rozdíl od něj válku zažil. A nejen to. Byl jedním z hrdinů, jejichž služba vlasti zářila víc, než bolela její porážka. Skupina mladíků a slečen, která se kolem něho sdružovala už předtím, pohltila i Lottu se Sentou a hlasitě Ulricha vyzývala, aby ještě jednou zopakoval, jak to tehdy bylo u stíhací eskadry Richthofen a jak probíhaly velké letecké bitvy ve Flandrech. On jen jednou skromně odmítl, aby „dámy nenudil“. To se obecenstvu zdálo komické, jak by někoho mohlo nudit vyprávění leteckého hrdiny, spolubojovníka „rudého barona“ Richthofena, o svých vítězstvích, o více než třiceti sestřelených letadlech, o tom, jak jako jeden z posledních obdržel z rukou císaře „Modrého Maxe“.

A Ulrich vyprávěl o letectvu, ledovém větru v obličeji, o vývrtkách, o napětí ve chvíli, kdy se za ním ozvala palba nepřátelských kulometů, a také o euforii při sestřelu, když měl konečně v hledáčku ty bídné Angličany nebo Francouze, jednu ruku na kníplu a druhou na kulometu svého Fokkeru, o dunění motoru nepřátelského letadla, jež zasáhl, a o ohni, který se potom ztratil v nedohlednu. Mluvil také o úlevě, která následovala, když jako letecký důstojník odvedl všechny své muže zase zpátky na zem.

„Na zdraví udatných německých vojáků,“ zvolal jeden z posluchačů, načež všichni pozvedli svoji sklenku.

Lotta několikrát nenápadně protočila oči a snažila se Sentu odtáhnout pryč, protože neměla chuť na vojenské průpovídky. Senta ji ale ignorovala. Omámil ji vaječný líkér a Ulrichovy kýčovité letecké pohádky o západu

slunce a září města při nočním přeletu. A potom spolu tančili a Senta si vychutnávala pohledy jiných dívek. Proč právě ona? Proč si letecký hrdina vybral právě tuhle? Zatímco se trochu toporně nechala vést po parketu, vzpomněla si na maminku a snažila se narovnat a držet hlavu vzhůru.

Teprve krátce před půlnocí, když všichni zamířili ke dveřím, aby se podívali na ohňostroj, Senta zjistila, že Lotta je pryč. Na okamžik se přistihla, že jí to je vlastně jedno. Stála přece po boku nejžádanějšího muže večera, ona, „uhlířka Köhlerová“, jeho ruku kolem svých ramen. Tak spolu přivítali rok 1922 a on se nabídl, že ji odveze domů.

„Mohli bychom se vidět častěji, holčičko,“ řekl jí na rozloučenou. A ona odvětila: „Ráda.“

Ulrich ji ve svém zeleném elegantním a vždy vyleštěném Adleru s koženými sedačkami vyzvedával stále častěji. Po válce pracoval u jednoho prodejce aut v Rostocku a samozřejmě pro něj jako letce přicházela v úvahu jen značka Adler. Jako obchodník musel své zboží náležitě propagovat.

Jezdili na dlouhé výlety k moři, líbali se v dunách. Senta vypustila Berlín a Lottu úplně z hlavy, zapomněla na jejich plán a zalíbila se jí představa být pro takového muže, jako je Ulrich, „holčičkou“. Při návštěvě se jí Lotta ještě jednou ptala, jak jí to jde s „leteckým hrdinou“, ale Sentě se nelíbil její ironický tón a vyčítala jí, že závidí. Lotta se už pak neukázala. Sentě to přišlo vhod, neměla chuť nic vysvětlovat a ani nechtěla mít špatné svědomí. Užívala si zvědavost okolí, když Ulrichovo auto zastavilo před jejím domem. Viděla, jak se sousedky se zájmem ptají jedna druhé, co ten letecký důstojník vidí na té hubené koze.

Na jednom z výletů k moři, jednoho krásného teplého jarního podvečera, se ho zeptala, proč se za války přihlásil právě k letcům. Ulrichův pohled se změnil, párkrát se nadechl, jako by se mu slova v hrudi vzpříčila a nemohla ven. Potom začal vyprávět o prvních měsících na frontě. Jak ho nejdřív v armádě nechtěli, protože ho v šestnácti ještě považovali za příliš mladého na to, aby mohl bojovat za vlast. Jak jeho otec intervenoval na nejvyšších místech, aby ho vzali. Jak jako polní dělostřelec ležel promrzlý v bahně s chodidly otevřenými od zánětu z pochodování. Jak nepohrbené vojáky na poli ohlodávaly krysy a jak jednou v noci viděl při střídání stráží divokého psa, jak nese v zubech ruku, na které ještě zářil prsten s pečeti. A jak doufal, že se ten pes tím prstenem nezadusí. Kolem něho mladí muži naříkali a volali své matky, nevěřicně zírali na svá roztržená břicha a přidržovali své orgány. A jak nechtěl nic jiného než dostat se konečně z této špíny pryč, nejlépe nahoru, do vzduchu, co nejdál od tohoto bahnitého, krvavého a zapáchajícího chaosu.

A potom se naskytla příležitost: objevil se rozumně smýšlející důstojník, který znal jeho otce, a doporučil ho k letcům, a tak se stal nakonec vysoce dekorovaným leteckým hrdinou, zatímco se cítil jako zbabělec.

„Hrdinové jsou ti, co umřeli ve špíně, holčičko. Já jen létám v oblacích, a když mě zasáhnou, je všechno pryč. Pohrbí mě s vojenskou hodností a jen tak mě nikde nezahrabou.“ A pak se mu zlomil hlas, z hrdla se mu vydral vzlyk a Senta ho pevně držela v náručí. Jak ale později opovrhovala tím ulepeným a falešným dojetím, které ji uchvátilo, když jí očividně silný muž otevřel své nitro a jeho ruce stejně nakonec skončily pod její sukní. Spadli do písku, dotýkali se jeden druhého, všechno bylo

teplé a měkké, potom úzké, horké a naléhavé. Senta upírala pohled na stébła travin nad sebou, aby se nemusela dívat do Ulrichovy uplakané a napjaté tváře, a ptala se sama sebe, jestli je tohle ta věc, kvůli které se toho tolik nadělá a která není až tak úchvatná, aby se musela zakazovat.

Když toho večera otevřela domovní dveře, dostala od své matky první facku ve svém životě. Přistála tak přesně, že se písek, který ještě ulpíval v jejích rozcuchaných vlasech, snesl na podlahu a Senta se sama sebe ptala, jak je to možné, že v ní matka dokáže číst jako v otevřené knize.

Když ale nepřicházela perioda a pomalu jí docházelo, co to znamená, naříkala společně s Lottou za hromadou kompostu. Byla jsem tak hloupá, tak hloupá, říkala si, a teď už je pozdě. Lotta jí vyprávěla o lektvarech, které si člověk může uvařit, aby potratil. Měly být z ricinového oleje, prášku do pečiva a máty, ale smíchané ve správném poměru, to bylo důležité, jinak dojde k otravě. Věděla také o andělíčkářce, která ale chtěla hodně peněz, a nakonec pak člověk mohl i vykrvácet. To nemělo cenu. Bude to muset říct Ulrichovi a kdoví, třeba si ji vezme. Ale z Berlína nebude nic. Do Berlína bude Lotta muset jet sama.

Když Senta Ulrichovi oznámila, že čeká dítě, beze slova se otočil a odešel. Nechal ji tam stát, uprostřed Doberského náměstí, kde byli na procházce, a ji to ani nepřekvapilo. Už nebude jeho „holčička“, a ačkoli by se větší míra zoufalství zdála přiměřená situaci, ona nic moc necítila. Dokonce ani úlevu tři dny poté, když zelený Adler s červenými koženými sedačkami zastavil u jejich dveří, z něj vystoupil Ulrich v obleku a jak se sluší a patří požádal o Sentinu ruku.

„Tak, jestli to moje dcera chce...“, řekla matka. Ulrich jí odpověděl: „Samozřejmě že chce!“ a Senta němě přikývla. Samozřejmě že chtěla. Neměla totiž na vybranou, čekala dítě, o kterém matce nechtěla říct. Matka to ale stejně tušila, a proto neodporovala. Vychovala sama pět dcer, živila je z chudého vdovského důchodu a z výdělku za pomocné práce. Díky své schopnosti spekulovat při obchodování s cennými papíry překonala léta inflace a udržela všechny jakž takž syté, o jedno dítě bez táty více, anebo méně.

„Holčičko moje“, řekla Sentě, když jí přišla dát pusu na dobrou noc a pohladila ji po tváři. „Jsi opravdu zamilovaná?“

Senta to ale už ani nevěděla. Byla zamilovaná do pohledu, kterým se na ni Ulrich díval. Když na ni pohlédl způsobem, jako by chtěl být její součástí a jako by ona vůbec neexistovala, na chvíli v ní probudil pocit, že se může rozhodnout mezi dvěma životy. Mezi svobodným životem s Lottou v Berlíně, kde by zodpovídala jen sama za sebe, a životem, v němž byla pouze spolujezdcem, protože se o vše komplikované a obtížné staral muž po jejím boku. Teď už ale neměla na výběr, a ještě daleko horší bylo, že mu za to měla být dokonce vděčná. Navždy. Mohl se mít lépe, místo toho se choval čestně jako pravý muž. Převzal zodpovědnost za své jednání, odevzdal se osudu. Jaké to měla štěstí! Větší, než si zasloužila. A všichni to viděli. Ona, „uhlířka Köhlerová“, si nabrnkla válečného hrdinu, který měl všechny končetiny a neodnesl si z války žádné šrámy. Ten ji teď tady obřadně usadil do plážového koše, aby jí nic nepřekáželo při pohledu na něj a jeho kamaráda, jak u vody házeli kameny po raccích a vyváděli jako malé děti.

Konečně se zvedl vítr a začal foukat od moře. Senta zavřela oči, vychutnávala si slaný vzduch Baltu a myslela na Lottu, která už určitě musela dorazit do Berlína. Brzy se ztratí v ruchu velkoměsta a rozpustí se v novém tajuplném světě. Bude se naplno věnovat své práci a určitě jí nepřijde na svatbu, která bude už za tři týdny, dokud ještě může maskovat břicho. Lotta na ni brzy zapomene a budou žít dva odlišné životy. Nikdo by jí nevěřil, jak moc Lottě závidí ten její.

Senta dítě vnímala jako zlatou rybkou, která plavala v akváriu sem a tam. Zhluboka se nadechla mořského vzduchu a snažila se potlačit novou vlnu nevolnosti a smutku.

„Proč se takhle tváříš, holčičko?“ zeptal se Ulrich, který k ní právě přiběhl celý rozradostněný a udýchaný. „Mračíš se kvůli svatebním šatům? Neboj, všechno se stihne. Nelámej si s tím hlavu. A teď' pojď, pojedeme domů.“

3.

Hana vytáhla dopis z roztržené obálky ještě ve výtahu a omylem dojela až do garáží. Teprve zápach gumy a benzinu, který se linul do otvírajících se dveří výtahu, Hanu donutil odpoutat se od dopisu, jež předtím pouze zběžně prolétla očima a nyní na něj nechápavě zírala. Dopis poslala izraelská právní kancelář z Tel Avivu. Byl napsaný vybranou angličtinou a jako adresát byla uvedena Evelína Borowská. Právní kancelář nabízela své služby v restitučních záležitostech. Při rešerších zabavených majetků po židovských obchodnících s uměním v Berlíně zaměstnanci kanceláře narazili na galerii a uměleckou sbírku s názvem Goldmann, jejíž vlastník, Itzig Goldmann, byl v roce 1942 deportován a zavražděn nacisty. Doktorka Evelína Borowská má být jediným žijícím dědicem zabavené a následně ztracené umělecké sbírky. Pokud paní doktorka Borowská podepíše přiloženou smlouvu, čímž oficiálně pověří kancelář restitučním řízením, bude se v rešerších pokračovat. Kancelář pracuje na vlastní náklady, provize bude vyúčtována, až když se uměleckou sbírku podaří skutečně vypátrat.

*S pozdravem
Aaron Cohen*

Dveře výtahu se před Hanou zavřely, stiskla tlačítko do přízemí a čekala, až se kabina rozjede. Chvilí přemýšlela, jestli se s dopisem nemá vrátit k babičce a rovnou se zeptat, jestli je to celé vtip. Židovští obchodníci s uměním? Evelína dědičkou umělecké sbírky, kterou zabavili nacisté? To snad ale musí být nějaký žert nebo omyl. Na druhou stranu, nevyhodila by Evelína ten dopis už dávno? Ona by se přece nenechala obalamutit a hloupě zaprodat. Když byla Hana malá, jela s matkou a babičkou do Maroka. Měla to být usmířovací dovolená. Matka chtěla vybrat destinaci sama a Evelína to měla zaplatit. A zatímco se Silvie s Hanou nechaly v ulicích Marrákeše tahat za nos místními obchodníky, kteří jim nabízeli šátky, koberce, šperky, tašky nebo směsi koření, Evelína kráčela uličkami s aurou královny, jež by každému, kdo by si ji dovolil oslovit, osobně usekla hlavu.

Ale Evelína si dopis z Izraele schovala a Haně ho ukázala až z donucení. Tak co když je jeho obsah pravdivý?

V autobuse směrem k náměstí Theodora Heusse Hana vyndala z tašky mobil, aby se podívala na Andrea-se. Zapnula WhatsApp a klikla na jeho profil, který představovalo jen jedno písmeno, velké, na stroji napsané A. Poněkud ji rozčilovalo, že Andreas Sonthausen, vedoucí její doktorandské práce, kapacita v oboru literární historie a jeden z nejznámějších germanistů v zemi, má tak pošetilý profilový obrázek.

A jako Andreas. Začátek abecedy. Alfa samec. „A na mě si nepřijdete!“

Hana hlavně chtěla jeho fotku, na niž by mohla zírat po cestě autobusem. Lépe by si vybavila obličej nad svou hlavou, jemné šedohnědé vlasy, které prsty pročešávala a které měl až moc dlouhé. Byla ohromená

mladistvou jiskrou v jeho obličej, který nikdy neviděla bez tmavých brýlí, a skutečností, že s tímhle profesorem skončila v hotelovém pokoji. Ačkoli nebyl úplně její typ a věková kategorie čtyřicet plus patřila mimo okruh jejího zájmu, tak se jí to vlastně líbilo. Nesrovnávala ho s mladíky z barů nebo klubů, které si někdy přivedla do uklizeného bytu, aby do jeho sterilní atmosféry vnesla trochu chaosu. Tito bezejmenní, ale dobře vonící start-up-boys měli své projekty a perfektně zastřižené vousy a sex pro ně byl jen kardiotréninkem. Poslali ještě pár zpráv, nechali se koupit googlem a stali se z nich boháči. Po noci v Marbachu před dvěma měsíci poslal Andreas přesně jednu jedinou zprávu, která zněla jako nějaká šifra:

To bylo něco

Poslal ji druhý den ráno, když Hana už dávno ležela ve své posteli. Po zbytek exkurze pak předstíral, že se mezi nimi vůbec nic nestalo.

„Trhni si!“ pomyslela si Hana pokaždé, když pohlédla na bublinu *To bylo něco*. Co to jako mělo znamenat?

Normálně se svými studentkami nespím. Nevím, jak se to mohlo stát? (Kdo tomu věří...)

Hele, bylo to super, zopakujeme si to někdy? (Ale to by to tak asi napsal, ne?)

Hihi, včera jsme trochu ujeli, nedělej mi scény, jo? (Stejně by nedělala, ani mu neodpověděla.)

Trochu mě to zaskočilo a musím si to nejdřív srovnat v hlavě, ano? (Trhni si.)

Hana ho obdivovala od prvního semestru. Bez jakýchkoli postranních úmyslů. Líbily se jí melancholické vtípky, které dělal, vášnivý způsob, jakým přednášel. Líbilo se jí, že se dokázal zapálit pro konkrétní téma a nadchnout pro ně i ostatní. Uměl zatočit s těmi, co na

jeho seminářích rušili. Prostředníčkem a prsteníčkem si hladil obočí, když přemýšlel.

Líbil se jí i jeho přátelský zájem o ni. Neměla páru, co bude dělat, až dokončí studium, natož přemýšlet o své promoci – on byl ten, kdo jí dodával odvalu. Liknavost byla opravdovým jedem pro úspěšné dokončení studia, Hana to tušila a Andreas, její vedoucí, to věděl ještě lépe, přesto jí napsal velmi laskavý posudek. Nepočítala s tím, že by dostala příležitost stát se jeho spolupracovnicí, protože rozhodně nebyla jeho nejlepším studentkou, ale místo přesto získala.

Andreas Sonthausen nikdy nemluvil dvojsmyslně, Hana si nikdy nevšimla, že by se na ni díval nějak jinak. Všechno bylo úplně normální. Až jednou doprovázela Andrease na služební cestu do Marbachu, kde si chtěl okopírovat materiál v archivu a měl zde mít přednášku. Zeptal se Hany, zda by nechtěla jet s ním. Odřekl mu kolega a druhý hotelový pokoj už nebylo možné stornovat. Kromě toho určitě také potřebovala do archivu kvůli své dizertační práci.

Andreas celý den mlčel a byl odtazitý, pak spolu seděli v malém hotelovém baru a trochu popíjeli. Vyprávěl o své nejnovější knize, se kterou nemohl pohnout, o žádostech o granty na výzkumné projekty, jež zabíraly hodně času, o závisi vůči své ženě, která má galerii na Augustinské ulici a vystavuje tu díla mladých a talentovaných umělců.

V její práci je život a nezabývá se jen teorií jako on.

Hana mu ještě po třech skleničkách ginu s tonikem pomohla odnést materiály do pokoje a pak se na ni Andreas podíval jiným pohledem. Bezedným a smutným pohledem, jemuž dlouho odolávala. A když se pak k ní přiblížil – nebo možná udělal jeden neurčitý krok

směrem k ní, aby jí podržel dveře, později si tím už tak jistá nebyla, políbila ho. Nebo on ji. Nebylo možné to jednoznačně určit, protože o sebe nějak zakopli a bylo jim to tak příjemné, že na chvíli zapomněli, že to není dobrý nápad.

Chvíli vzdychali v chodbičce hotelového pokoje a potom mu Hana začala rozepínat černou košili. On jí přetáhl svetr přes hlavu a chvíli se smáli, protože Hana si zapomněla zout boty, a proto jí nešly stáhnout kalhoty. Andreas si před ni klekl a boty rozvázal.

Proč to nejde jako ve filmech, kde si herci jen tak odloží své oblečení už na cestě z výtahu a nikdy se nezaseknou u bot, ani si neulomí nehet při rozepínání pásku? Ale už to bylo jedno, když leželi polonazí na posteli, v koupelně hučel ventilátor a televizní spořič obrazovky promítal fotky hotelového lobby a snídaňový bufet. Hana ležela na zádech, gin jí příjemně provětral hlavu a Andreas jí kroužil prstem kolem pupíku, což se jí líbilo.

Několik týdnů po noci v Marbachu se na ni díval přátelsky, ale distancovaně jako předtím, když se ještě vůbec nic nedělo. Žádné tajné spiklenecké pohledy, žádný náznak. Na druhou stranu se jí ani nevyhýbal. Tohle zatracené „to bylo něco“, zpráva v telefonu, bylo jediným důkazem, že si Hana románek nevymyslela, a to ji přivádělo k šílenství. Začala ho tajně stalkovat, ne fyzicky, ale skrytě. Hlídala jeho aktivitu na WhatsAppu, googlovala jeho jméno a hledala všechny stopy, které by jí ho mohly připomenout. Vyhýbala se ovšem zprávám o zahájení výstav uspořádaných jeho manželkou. Sehnala si zatím již vyprodané texty z rané fáze jeho akademické dráhy, v malé kanceláři na fakultě germanistiky zůstávala déle, než bylo nutné, v naději, že ještě jednou nahlédne do dveří, což se nikdy nestalo.

Dávala si mnohem víc záležet, když přednášela na kolokviích, a pokoušela se najít v komentářích nějaké poselství nebo narážku – ale marně. Hana se za tu obsesi, se kterou na Andrease myslela, nenáviděla. Večer v posteli, v metru, doma, když seděla nad prázdným dokumentem. Dokonce i v sobotu v noci, když se snažila v klubu Šroub pohltnout basem a zapomenout na všechno. Klub se nacházel na břehu Sprévy mezi Jannowitzkého mostem a starou teplárnou. Dokonce i tam se Andreas vkrádal do jejího vědomí.

A teď, v autobuse, který jel do čtvrti Kreuzberg, na cestě z Kotti do bytu ve druhém patře na Oranské ulici, jí v hlavě dozrál plán. Stále ještě měla v kapse dopis, a než s ním konfrontuje Evelínu, musí si o celé záležitosti s někým promluvit. Nejlépe hned teď. S dospělou osobou. Otce oslovila při imatrikulaci, žvanit na matčině hrobě asi nepomůže, tentokrát potřebuje odpověď a radu. Odemkla dveře, vytáhla z kapsy kabátu mobil, popoběhla po bíle lakovaných parketách do obývacího pokoje, zatáhla závěsy, jako by se chystala dělat něco zakázaného. Posadila se na bílý gauč z IKEA, zhluboka se nadechla a řekla si ještě jednou nahlas pro sebe: „Polib mi prdel!“ A stiskla zelené tlačítko vedle telefonního čísla na Andrease.

To bylo něco, to bylo něco, to bylo něco.

4.

Rostock 1926

Na morfiu nebyl nejkrásnější ten opojný pocit, který člověka následně zaplavil, ale očekávání, které mu předcházelo. Pár minut předtím, než si Truda morfium vpíchla, věděla, že může nechat k sobě přijít všechny ty myšlenky, cítit bolest, oddat se marnosti své nenaplněné touhy, protože se těsně před propadem objeví pomocná ruka drogy.

Truda natáhla injekci a společně se škrtidlem ji položila vedle misky, ve které sterilizovala lékařské nástroje. Prázdnou ampuli nechala sklouznout do kapsy pláště, aby ji při cestě domů mohla tajně zahodit do křoví. Ještě ale nepřišel ten správný čas, zatím nedokončila svou práci, i když injekční stříkačka už tu na ni čekala jako dezert po mdlém obědě.

Doktor Klausen dávno odešel a ona tady mohla v klidu uklidit. Určitě již byl doma se svou ženou, a dnes dokonce zdůraznil, že ji nehodlá opustit. Už mnohokrát před ní stál ve svém bílém lékařském plášti a tvrdil, že s tím oba musí přestat, s morfiem i s tím ostatním, co jím bylo rozpoutáno, se zasněnými momenty po skončení ordinační doby, kdy jim přišlo všechno lhostejné.

Truda byla přesvědčená, že to mezi nimi skončit nemůže, že je mezi nimi pevné pouto, že mají stejné předurčení i motto. Byla mu snad jeho žena oporou v lazaretu na mazurských ostrovech? Utěšovala ho v noci, když vyřízený po těch všech amputacích nemohl spát? Vymývala mu zaschlou krev z vlasů po náročném dni u operačního stolu? Poslouchala s ním naříkání pacientů a cítila beznaděj mladých mužů, kteří buď zemřeli, nebo byli z nouze postaveni na nohy a odesláni zpátky na frontu?

Truda byla anděl s neviditelnými křídly. Tolik lidí už držela soucitně za ruku a přísahala jim, že si jejich poslední slova zaznamená a poté je odešle snoubenkám nebo matkám. Fungovala však především jako anděl s injekcí. Se spásnou injekcí morfia, které zbavovalo bolesti a přinášelo mír a nevinnou euforii. Kdo by jim měl za zlé, že chtěli v téhle páchnoucí bídě trochu míru, který se zdál tak blízko. Od životadárné žíly je dělil jen klíč od vitríny.

Doktor Klausen byl mnohem disciplinovanější než ona, to si musela Truda přiznat. Měl své zásady, které na něm milovala. Nikdy si morfium neaplikoval o samotě. Jednou za týden, v předem smluvený den, když oba v ordinaci zůstávali déle, se raději nechal ošetřit Trudou. Stávala se andělem, jednou pro něho, jednou pro sebe. Hodina sametové radosti, než se vrátil domů ke své rodině a ona do samoty, kde na ni čekal jen duch její mrtvé matky. Do té doby většinou účinek morfia vyprchal, doktoru Klausenovi stačila dát ve svém blaženém opojení ještě dlouhý polibek na rozloučenou, doma, v prvním patře rodičovského domu, si však musela jít co nejrychleji lehnout, aby ji nepřepadla osamělost.